

ΓΟΥΓΙΛΙΑΜ ΣΑΙΞΠΗΡ

Ο ΟΘΕΛΛΟΣ

Ο ΜΑΥΡΟΣ ΤΗΣ ΒΕΝΕΤΙΑΣ

ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ ΘΕΟΤΟΚΗ

4—

ΓΙΑΓ. Ἄς εἶναι λοιπὸν εὐτυχία στὰ σεντόνια τους! Ἐλα, ὑπασιπστή, ἔχω μιὰ μπουκάλα κρασί καὶ ἐδῶ ἀπ' ὅξω εἶναι ἓνα ζευγάρι λεβέντες Κυπριῶτες ποὺ μὲ ὄρεξη θάπιναν ἓνα κρασοδόλι στὴν ὕγεια τοῦ μαύρου Ὀθέλλου.

ΚΑΣ. Ὅχι ἀπόψε, καλέ μου Γιάγο, τὸ μυαλό μου εἶναι πάρα φτωχὸ καὶ δυστυχισμένο γιὰ τὸ πιτό. Θὰ ἐπιθυμοῦσα πολὺ νᾶχε βρεῖ ὁ πολιτισμὸς μιὰν ἄλλη διασκεδαστικὴ συνήθεια.

ΓΙΑΓ. Ὡ αὐτοὶ εἶναι φίλοι μας! μοναχὰ μία κούπα. Θὰ πίνω ἐγὼ γιὰ σένα.

ΚΑΣ. Δὲν ἔχω πιεῖ παρὰ ἓνα μόνο γυαλὶ ἀπόψε, κ' ἦτανε ὡς κι' αὐτὸ γενναῖα βραχτισμένο, καὶ κοίτῃ πῶς μὲ ἐνέωσε. Ἀτυχὴ εἶναι γιὰ μένα αὐτὴ ἡ ἀστένεια καὶ δὲν τολμῶ νὰ βάλω σὲ δοκιμὴ τὴν ἀδυναμία μου μ' ἓνα τι περισσότερο.

ΓΙΑΓ. Μὰ τί ἄνθρωπος εἶσαι! Ἡ ἀποφινὴ ἡ νυχτιὰ εἶναι χροκοπίστρα· οἱ λεβέντες τὸ ἐπιθυμοῦνε.

ΚΑΣ. Ποῦ εἶναι τοι;

ΓΙΑΓ. Ἐδῶ στὴν πόρτα. Παρακαλῶ σε, κράξε τους μέσα.

ΚΑΣ. Τὸ κάνω, ἀλλὰ μὲ κκοφχνισμό. Φεύγει.

ΓΙΑ. Ἄν ἤμπορέσω μοναχὰ μιὰ κούπα
Νὰ τοῦ κολλήσω ἀκόμα μ' ὅσο ἀπόψε
Ἐπὶ, θάνατι ὅλος γκρόνια καὶ κυγάδες,
Σὰν τὸ σκυλὶ τῆς νέας κυρᾶς μου. Ἀλλὰ
Καὶ ὁ ἄρρωστος μου ὁ ἀνέμουαλος Ροδρίγος,
Ποῦ ὁ ἔρωτας στὰ σπλάχνα τὸν τρυγᾷ,
Ὅλα κέρα δικότυλα ὡς τὸν πάτο
Κατάπιε στὴν ὕγεια τῆς δεσδεμόνας.
Καὶ τώρα εἶναι σκοπός.—Τρεῖς Κυπριῶτες,
Ἀρχόντους μὲ μυαλὰ γιομάτα ἀγέρα,
Ποῦ στὰ ψηλὰ βραστοῦνε τὴν τιμὴ τους
Καὶ ποῦ τοῦ πολεμέχαρου νησιοῦ
Αὐτοὶ εἶναι, ἄς ποῦμε, ἡ καθ' αὐτὸ ἡ οὐσία,
Τοὺς ἔχω ἀνάψει μ' ἄφτονα πιτό,
Κ' εἶναι σκοποὶ ὡς κ' ἐκείνοι. Τώρα πρέπει
Νὰ κατὰφέρω, ἀνάμεσά σε τοῦτο
Τὸ πιόμενο κοπάδι, κάτ' ὁ Κάσσιος
Νὰ κάμει, ποῦ τὸν τόπο θὰ προσβάλει.
Μὰ νὰ τοι!— Ἄν βεβαίωσει τὸ δνειρό μου
Ἡ ἐδγχη, τὸ πλοῖο μου θ' ἀρμενίσει,
Μ' ἀνεμο καὶ μὲ ρέμα, δπου θελήσει.

Ἐνῶρχεται ὁ Κάσσιος, καὶ μαζὴ του ὁ Μοιτάνος, ἀρχόντοι κ' ἓνας ὑπηρέτης μὲ κρασί.

ΚΑΣ. Μὰ τὸ Θεό, μοῦ δῶσαν ἀπὸ τώρα μία στάμνα.

ΜΟΝΤ. Ἦταν μικρὴ τὸ ὀρκίζομαι. Ὅχι περισσότερο ἀπὸ μισὸ καρτοῦτσο, ὅσο εἶναι ἀλήθεια ποῦμαι στρατιώτης.

ΓΙΑΓ. Φέρε κρασί, αἱ.

Τραγουδάει.

Ὡ! κι' ἄς συντρινίζει, τσοῦγγρα, τσοῦγγρα, τὸ λαγῆνι

Ἄς συντρινίζει, τσοῦγγρα, τὸ λαγῆνι,

Ἡ ζωὴ εἶναι πιθαμὴ,

Κι' ὁ στρατιώτης μία ψυχὴ,

Κι' ὁ στρατιώτης γι' αὐτὸ ἄς πίνει.

Φέρτε κρασί, παιδιὰ.

ΚΑΣ. Ἐξαίρετο τραγοῦδι, μὰ τὸ Θεό.

ΓΙΑΓ. Τῶμαθα στὴν Ἀγγλία δπου, στὴν ἀλήθεια, εἶναι δυνατοὶ πιτόαδες. Οἱ Δανοὶ σας, οἱ Γερμανοὶ σας καὶ οἱ κοιλαράδες σας οἱ Ὀλλανδοὶ!—Πιέτε, αἱ!—δὲν εἶναι τίποτα μπρὸς στοὺς Ἀγγλοὺς σας.

ΚΑΣ. Ὁ Ἀγγλος σου εἶναι λοιπὸν τόσο μάστορης στὸ πιτό του;

ΓΙΑ. Ἀκοῦς! Σοῦ πίνει μ' εὐκολία τὸ Δανὸ ὡς ποῦ σοῦ τότε ρίχνει νεκρόνε· σοῦ καταβάλλει τὸν Ἀλμᾶνο σου χωρὶς νὰ ἰδρώσει· κάνει τὸν Ὀλλαντὸ σου νὰ ξεράσει πριχοῦ γιομίσει ἡ δευτέρη ἡ στάμνα.

ΚΑΣ. Στὴν ὕγεια τοῦ στρατηγοῦ μας!

ΜΟΝΤ. Κ' ἐγὼ κατόπι σου! Στὴν ὕγεια του.

ΓΙΑΓ. Ὡ γλυκειά μου Ἀγγλία. Τραγουδάει.

Ὁ βασιλιάς ὁ Στεφανῆς

Ἀρχοντας ἦταν εὐγενής,

Κ' εἶχε βρακκιά ποῦ μοναχὰ

Στοιχίζαν τρία σελίνια.

Μὰ τᾶβροισκε πολὺ ἀκριβὰ

Τυία ἀλάκερα φαρδίνια,

Κ' εἶπε γιὰ τοῦτο ὁ βασιληᾶς

Τοῦ ράφτη του: «εἶσαι μασκαρᾶς!»

Ἦτανε ρήγας εὐγενής;

Καὶ ξακουστὸς ὁ Στεφανῆς,

Κ' ἐοῦ μπροστά του εἶσαι μικρός;

Μικρό εἶναι τῶνομά σου,

Εἶναι τοῦ τόπου χαλασμός

Ἡ περηφάνεια, στάσου
Στὴ θέση σου καὶ μὴ ντραπείς
Παλῆα χαρβάλια νὰ φορεῖς.

Φέρτε κρασί, αἱ!

ΚΑΣ. Ἄ, τοῦτο τὸ τραγούδι εἶναι πλιὸ ἐξίλητο
ἀκόμα ἀπὸ τῆλλο.

ΓΙΑΓ. Θέλεις νὰ τὰκούσεις ξανά;

ΚΑΣ. Ὅχι: γιατί ἐμένα μοῦ φαίνεται ἀνάξιος τῆς
θέσης του ἐκεῖνος ποῦ κάνει αὐτὰ τὰ πράματα. Ναί, ὁ
Θεὸς εἶναι ἀπάνου ἀπ' ἔλα' καὶ ὑπάρχουν ψυχές ποῦ
πρέπει νὰ λυτρωθοῦν καὶ ὑπάρχουν ψυχές ποῦ δὲν
πρέπει νὰ λυτρωθοῦν.

ΓΙΑΓ. Εἶναι ἡ ἀλήθεια, ὑπασπιστή μου.

ΚΑΣ. Γιὰ τὸ μέρος μου, χωρὶς νὰ προσβάλω τὸ
στρατηγόν, κι' οὔτε κανέναν ἄνθρωπο ἀξίας, ἐγὼ ἐλ-
πίζω νὰ λυτρωθῶ.

ΓΙΑΓ. Καὶ γὼ τὸ ἴδιο, ὑπασπιστή.

ΚΑΣ. Ναί, ἀλλὰ μὲ τὸ θέλημά σου, ὅχι πρῶτα
μου. Ὁ ὑπασπιστὴς πρέπει νὰ λυτρωθεῖ πρῶτα ἀπὸ
τὸ φλαμπουριάρη. Ἄς μὴ μιλήσουμε πλιὰ γι' αὐτό,
κι' ἄς γύρουμε στὲς δουλειές μας. Ἀφες ἡμῖν τὰ ὀφει-
λήματα ἡμῶν. Κύριοι, ἄς ἰδοῦμε τὰ θελήματά μας.
Μὴ στοχαστεῖτε, κύριοι, πῶς εἶμαι μεθυμένος: αὐτὸς
εἶναι ὁ φλαμπουριάρης μου: τοῦτο τὸ δεξί μου χέρι
καὶ τοῦτο τὸ ἄριστερό μου: τώρα δὲν εἶμαι μεθυμένος.
Μπορῶ καλὰ νὰ σταθῶ ὀρθὸς καὶ μπορῶ νὰ μιλῶ ἀρ-
κετὰ καλὰ.

ΟΛΟΙ. Πάρῃ πολὺ καλὰ.

ΚΑΣ. Πολὺ καλὰ, αἱ! Δὲν πρέπει λοιπὸν νὰ πι-
στεύετε πῶς εἶμαι μεθυμένος.

Φεύγει.

MONT. Πάμε στὸ κάστρο, κύριοι, τοὺς σκοποῦς
Ν' ἀλλάξουμε.

ΓΙΑΓ. Τὸν εἶδατε τὸ νέο.

Πῶφυγε τώρα; Εἶναι στρατιώτης ἀξίος
Σιμὴ καὶ σ' ἔχεν Καίσαρα νὰ στέκει
Καὶ νὰ προστάζει. Ἀλλὰ τὸ ἐλάττωμά του
Τὸ εἶδατε: κ' εἶναι αὐτὸ τῆς ἀρετῆς του
Ἡ νύχτα, ποῦ τὸ μάκρος τῆς εἶναι ὁμοιο
Μὲ τῆς ἡμέρας. Κρίμα γιὰ τὸ νέο!
Ἀλλὰ φοβοῦμαι πῶς ἡ ἐμπιστοσύνη,
Ποῦ τεύχει ρίξει ὁ Ὀθέλλος, τὸ νησί,
Σὲ μιὰ ἄσκημη ὄρα ποῦ ἄρρωστος θε' νάναι.
Θὰ συνταράξει.

MONT. Μὰ ἔτσι εἶναι συχνά;

ΓΙΑΓ. Πάντοτε αὐτὸ εἶναι ὁ πρόλογος τοῦ ὕπνου του.
Ναί, στὸ ρολόγι' δυὸ φορές τὲς ὥρες.

Ἀγρυπνὸς βλέπει νὰ περνοῦν οἱ δεῖχτες.

Τὴν κλίνη ἂν τὸ πιότὸ δὲν τοῦ λικνίζει.

MONT. Θάταν καλὸ νὰ τῶξερε ὁ στρατάρχης.

Ἴσως νὰ μὴν τὸ βλέπει, ἢ συμπιπᾷ.

Τὲς ἀρετὲς ποῦ δείχνονται στὸν Κάσσιο

Ἡ καλὴ του ἡ καρδιά, καὶ κλεῖ τὰ μάτια

Γιὰ τὰ ἐλαττώματά του, Δὲν εἶν' ἔτσι;

Ἔρχεται ὁ Ροδριγος.

ΓΙΑΓ. (Κατὰ μέρος στὸ Ροδριγο). Αἱ Ροδριγο, δὲν τοῦ
πᾶς κατόπι;

Φεύγει ὁ Ροδριγος.

MONT. Κ' εἶναι μεγάλο κρίμα ποῦ ὁ καλὸς

Ὁ Μαῦρος θέτῃ τέτοια, καθὼς εἶναι

Τοῦ τοποτηρητῆ, τὴν κιντυνεύει

Στὰ χέρια ἐνοῦ ποῦ μέσα του τὸ πάθος

Ἔχει ριζώσει. Θάταν τίμια πράξη

Νὰ εἰπεῖ κανεὶς αὐτὰ τοῦ Μαῦρου.

ΓΙΑΓ. Ἐγὼ ὅχι!

Μηδὲ καὶ γιὰ ὅλο τῶμορφο νησί σας.

Ἐγὼ ἀγαπᾶω τὸν Κάσσιο καὶ θὰ κάμω

Ὅ,τι μπορῶ γιὰ νὰ τὸν γιαιτρέψω.

Μὰ ἀκοῦστε, ἀκοῦστε: Θόρυβος.

ΜΙΑ ΦΩΝΗ (ἀπὸ μέσα). Βοήθεια!

Ἔρχεται ὁ Κάσσιος κυνηγώντας τὸ Ροδριγο.

ΚΑΣ. Παληάνθρωπε!

MONT. Τί τρέχει, ὑπασπιστή;

ΚΑΣ. Τὸ χρέος μου θὰ μοῦ μάθει ἕνας χαμένος;

Λιανὰ θὰ τὸν κάμω ὥς νὰ χωρέσει

Μέσα σὲ μιὰ βεργόπλεχτη μπουκάλα.

ΡΟΔΡ. Γίγξε με!

ΚΑΣ. Φαφλατίζεις, κατεργάρη! (Τόνε δέρνει).

MONT. Καλέ μου ὑπασπιστή! (Τόνε βασταίνει). Παρα-

Κύριε, τὰ χέρια κράτησε. [καλῶ σε,

ΚΑΣ. Ἀφῆσέ με

Νὰ φύγω, κύριε, ἀλλοιῶς θὰ σοῦ χαλάσω

Τὰ μοῦτρα!

MONT. Σύρε, ἐσύ εἶσαι μεθυμένος.

ΚΑΣ. Μεθυμένος! (Πιάνονται).

ΓΙΑΓ. (Κατὰ μέρος στὸ Ροδριγο). Πήγαινε λέω, καὶ
[φώνηξε ἀνταρσία!

Φεύγει ὁ Ροδριγος.

Καλέ μου ὑπασπιστή!—Ὡρμένα, Κύριοι!

Βοήθεια!—Ὑπασπιστή!—Μοντάνο! Κύριε!

Βοήθεια!—Ἀληθινὰ καλοὶ φρουροὶ εἶναι!

Μὰ τώρα ποιὸς σημαίνει τὴν καμπάνα;

Ὡ διάολε! ἡ χώρα θένει ἀνταρξαστεῖ.

Ἀχ στάσου, ὑπασπιστή, γιὰ τὸ Θεό!

Θὰ ντροπιαστεῖς γιὰ πάντα!

Ἔρχεται ὁ Ὀθέλλος καὶ ἡ ἀκολουθία του.

ΟΘΕΛ. Ἐδὼ τί τρέχει;

MONT. Χριστέ! Εἶμαι πληγωμένος, σκοτωμένος!

Λιγοθυμᾷ.

ΟΘΕΛ. Σταθεῖτε, ἂν ἀγκᾶτε τὴ ζωὴ σας.

ΓΙΑΓ. Αἱ στάσου, ὑπασπιστή, Μοντάνο, Κύριοι!

Τὸ χρέος σας καὶ τὴ θέσι σας ξεχνᾶτε;

Σταθεῖτε ὁ στρατηγός σας σᾶς μιλεῖ,

Εἶναι ντροπή! σταθεῖτε!

ΟΘΕΛ. Τί εἶναι αὐτά;

Καὶ ποῖα εἶναι ἡ αἰτία; Γινέχκαμε ἐμεῖς Τοῦρκοι,

Καὶ στὸν ἑαυτὸ μας τώρα κάνουμε ὅ,τι

Ὁ Θεὸς δὲν ἔχει ἀφήσει νὰ μᾶς κάμουν
 Οἱ Ὀθωμανοί! Σὰ χριστιανοί, ντραπεῖτε!
 Ὁ βάρβαρος ὁ πάταγος ἄς πάψει.
 Ὅπου πρωτοσπαράξει κι' ὅπου ἀφήσει.
 Νὰ τὸν κυριέψει ἡ λύσσα, ξευτελίξει.
 Ὁ ἴδιος τῇ ζωῇ του θὰ πεθάνει.
 Στὸ πρῶτο κίνημά του. Τὴν καμπάνα
 Τῇ φοβερῇ σιγάστε, ἀναστατόνει.
 Καὶ ξετρελλαίνει τὸ νησί. Τί τρέχει;
 Ἄχ τίμει, Γιάγο, ἐσύ, ποῦ ἀπὸ τῇ λύπῃ
 Φλίνεσαι; πεθαμένος, μίλειε:—ποιὸς
 Ἄρχισε;—στὴν ἀγάπῃ σου σὲ ὀρκίζω.
 ΓΙΑΓ. Δὲν ξέρω. Ὡς τούτην τῇ στιγμῇ ἦταν ὅλοι
 Ἀδερφωμένοι: ὥς τούτην τῇ στιγμῇ
 Γλυκὰ μιλοῦσαν σὰ γαμπρὸς καὶ νύφη
 Ποῦ γδύνονται καὶ πᾶνε στὸ κρεβάτι.
 Κ' ἔπειτα, τούτην τῇ στιγμῇ σὰ νὰ
 Τοὺς εἶχε ἀπομωράνει ἕνας πλανήτης,
 Ἄστραψαν τὰ σπαθιά κι' ἀνάμεσὸ τους
 Λαβώθηκαν, σὲ τράκο αἱματερό.
 Δὲν εἴμπορῶ νὰ εἰπῶ καθόλου ποιὰ ἦταν
 Τῆς ἀνούσιας τῆς ἐρίδας ἡ αἰτία,
 Καὶ κάλλιο, δοξασμένα, νὰ εἶχα χάσει.
 Τὰ πόδια ποῦ ἐδῶ μ' ἔφεραν, στὴ μάχῃ.
 ΟΘΕΛ. Πῶς ξέχασες, Μιχάλη, τὸν ἑαυτό σου;
 ΚΑΣ. Συμπάθα, νὰ μιλήσω, δὲ μπορῶ.
 ΟΘΕΛ. Μοντάνο, ἐσύ ἦσουν πάντα ταχτικὸς,
 Καὶ ἡ ἡσυχία τῆς νειότης σου ἀξιοπρέπεια
 Ἦταν γνωστὴ στὸν κόσμον. Εἶναι μεγάλο
 Τῆνομά σου στῶν φρόνιμων τὸ στόμα.
 Γιά ποιὰν αἰτία νὰ ξευτελίσεις ἔτσι;
 Τῇ φήμῃ σου, νὰ χάσεις τὸ ἄκουσμά σου
 Καὶ νὰ ἀποχτήσεις ὄνομα ξενόχτη;
 Ἀπάντησέ μου!
 ΜΟΝΤ. Τιμημένε Ὀθέλλο,
 Βαρειὰ εἰμαι λαθωμένος, μὰ μπορεῖ
 Ὁ Γιάγος, ποῦ τὸν ἔχεις φλαμπουριάει,
 Νὰ σοῦ μιλήσει (κ' ἔτσι οἰκονομάω
 Τὰ λόγια ποῦ μοῦ δίνουν τώρα κόπο),
 Ὅλα ὅσα ξέρω. Μὰ δὲν ξέρω ἀπόψε
 Νάκαμα ἢ νὰ εἶπα ἐγὼ κκὸ κανένα,
 Ἐχτὸς ἂν εἶναι κάποτε ἀδικία
 Τὸ νὰ σπλαχνίζεται ἕνας τὸν ἑαυτό του,
 Κι' ἁμάρτημα, ἂν ἡ βία τὸν ἀπηχῇ,
 Τὸ νὰ ὑπερασπιστεῖ.
 ΟΘΕΛ. Μὰ τὴν ἀλήθεια,
 Τὸ αἷμα μου ὀλονένα τώρα ἀρχίζει
 Τὴν ὁδηγήτρα σκέψῃ νὰ νικάει,
 Καὶ πασιάζει τὸ πάθος, ποῦ θολώνει
 Τὸ मुखλό μου, τὸ δρόμο νὰ μοῦ δείξει.
 Ἄν κινηθῶ, ἢ ἂν μοναχὰ σηκώσω
 Αὐτὸ τὸ χέρι, ὁ πλιὸ καλῆτερός σας
 Χάμου θὰ ξεπλωθεῖ τιμωρημένος.
 Θέλω νὰ μάθω ἐγὼ ποιὸς ἔχει ἀρχίσει
 Τὸ μάλλωμα, ποιὸς τοῦδωκε ἀφορμή.

Καὶ κεῖνος ποῦ βρεθεῖ κριματισμένος,
 Καὶ διδυμός μου ἂν εἶναι ἀπὸ μιὰ μάννα,
 Μὲ χάνει.—Τί; ἐδῶ μέσα, σ' ἕνα κάστρο
 Ἀνταριασμένο ἀκόμα, ἐνῶ ἡ καρδιά
 Ὁλοῦ τοῦ κόσμου εἶναι γιομάτῃ φόβο,
 Νὰ πιάνεστε μονάχοι, συνατοὶ σας,
 Τῇ νύχτῃ, ἐνῶ φρουροὶ εἴσαστε τῆς τάξης,
 Στὸ φυλακεῖο; Μὰ αὐτὸ εἶναι τρομερό!
 Γιάγο, ποιὸς ἔχει ἀρχίσει;
 ΜΟΝΤ. Ἄν μαρτυρήσεις
 Περσότερα ἢ πλιὸ λίγα ἀπ' τὴν ἀλήθειαν,
 Γιατὶ τὸν ἔχεις σύντροφο καὶ φίλο.
 Δὲν εἶσαι ἐσὺ στρατιώτης!
 ΓΙΑΓ. Μὴ μὲ γγίζεις
 Στὰ φυλλοκάρδια! Κάλλιο ἀπὸ τὸ στόμα
 Τῇ γλώσσῃ μου θεὸ νάκοδα, παρὰ
 Κακὸ νὰ εἰπῶ γιὰ τὸ Μιχάλη Κάσσιο.
 Μὰ βέβαιος εἰμαι πῶς δὲ θὰ τοῦ φέρω,
 Λέγοντας τὴν ἀλήθειαν, καμιὰ βλάβη.
 Τὸ πρᾶμα, στρατηγέ μου, ἐστάθηκε ἔτσι:
 Εἶχα κουβέντα ἐγὼ μὲ τὸ Μοντάνο,
 Καὶ νὰ σου κάποιος ἔρχεται, «βοήθεια»
 Φωνάζοντας, κατόπι τοῦ κι' ὁ Κάσσιος,
 Μὲ τὸ σπαθί γυμνὸ, ἀποφασισμένος
 Νὰ ξεθυμάνει ἀπάνου τοῦ Κύριέ μου,
 Σιμώνει εὐτὺς τὸν Κάσσιο αὐτὸς ὁ Κύριος
 Καὶ τὸν παρακαλεῖ νὰ σταματήσει.
 Κ' ἐγὼ κατόπι ἐρίχτηκα στὸν ἄλλον.
 Ποῦ ἐφώνηξε, γιὰ νὰ μὴν ἀνταρτήσει,—
 Καθὼς κι' ὅλα ἐσυνέδηκε—τῇ χώρῃ
 Μὲ τὲς φωνές. Μὰ αὐτὸς γοργὸς στὰ πόδια
 Μοῦ ξέφυγε. Κ' ἐγὼ τὸ γλιγωρότερο
 Ἐνάγυρα, γιατί ἄκουσα νὰ πέφτουν
 Καὶ νὰ βροντᾶν οἱ σπάθες, καὶ τὸν Κάσσιο
 Ποῦ βλαστημοῦσε, ἐνῶ ποτὲ ὡς ἀπόψε
 Δὲν ἄκουσα ἀπ' τὸ στόμα τοῦ βλαστήμια.
 Φτάνοντας—καὶ δὲν ἄργησα καθόλου—
 Τοὺς εὗρηκα πιασμένους, ἐτρυπιῶνταν
 Κ' ἐκόβονταν, καθὼς ἦταν ἀκόμα
 Σὰν ἦρθες καὶ τοὺς χώρισες ὁ ἴδιος.
 Δὲν εἴμπορῶ περσότερα νὰ εἰπῶ.
 Μὰ ὁ ἄνθρωπος εἶναι ἄνθρωπος: ξεχνάει.
 Κάποτε κι' ὁ καλῆτερός τὸ χρέος.
 Ναὶ ὁ Κάσσιος τὸν ἀδίκησε λιγάκι.
 Καθὼς χτυποῦν οἱ ἄνθρωποι στὸ θυμὸ τους
 Ἐκείνους ποῦ τοὺς θέλουν τὸ καλὸ,
 Μὰ βέβαια ἐγὼ πιστεύω πῶς κι' ὁ Κάσσιος
 Θάλαβε ἀπ' τὸ φευγάτον προσβολῇ
 Βαρειὰ, ποῦ ἡ ὑπομονὴ του δὲ μποροῦσε
 Νὰ τὴ βσταῇ!
 ΟΘΕΛ. Γιάγο, ἐγὼ τὸ ξέρω.
 Ἡ καλὴσύνη κ' ἡ τιμιότητά σου
 Μικραίνουν τὸ κκὸ γιὰ νὰ ἀλαφρώσουν
 Τὸν Κάσσιο.—Κάσσιο, σ' ἀγαπάω, μὰ ἐσὺ
 Δὲν πρέπει νάσαι πλιὸ ἀξιωματικὸς μου.

Ξανάρχεται ἡ Δεσδεμόνα με τὴν ἀκολουθία της.

Κοίτα! ἡ γλυκεῖά μου ἡ ἀγάπη ἔχει ξυπνήσει! —
Μὲ σένα, ἓνα παρὰδειγμα θὰ δώσω.

ΔΕΣΔ. Τί τρέχει;

ΟΘΕΑ. Τώρα ἡσύχασαν τὰ πάντα.

Ἄμε, ψυχὴ μου, πάλι στὸ κρεββάτι.

Κύριε, θὰ σοῦ γιαιτρέψω τὲς πληγές σου

Ὁ ἴδιος; πάρετέ τον ἀπὸ ἐδῶ!

Παίρνουν τὸ Μονιάνο.

Φρόντισε, Γιάγο, γιὰ τὴ χώρα! κι' ὅσους

Ἀντάρισε ἡ βαβούρα, ἡσύχασέ τους.

Ἄς πᾶμε, Δεσδεμόνα, αὐτὴ εἶναι ἡ ζήση

Τοῦ στρατιώτη. Ἐνα μάλλωμα συχνά

Ἀπ' τὸ γλυκὸ κοιμήσι τὸν ξυπνᾷ.

Ὅλοι φεύγουν ἔχτος τοῦ Γιάγου καὶ τοῦ Κάσιου.

ΓΙΑΓ. Εἶσαι λαθωμένος, ὑπασπιστή;

ΚΑΣ. Χειροῦργος πλὴν δὲ με γιαιτρεύει.

ΓΙΑΓ. Ὁ Θεὸς φυλάξοι!

ΚΑΣ. Τῶνομά μου, τῶνομά μου, τῶνομά μου! Ἐ-
χασα τὸ ἀθάνατο μοιράδι τοῦ ἐκυτοῦ μου, κι' ὅ,τι μοῦ
ἀπόμεινε εἶναι ζωϊκόν. Τῶνομά μου, Γιάγο, τῶνομά μου!

ΓΙΑΓ. Ὅσο εἶναι ἀλήθεια πῶς εἶμαι τίμιος ἄνθρω-
πος, ἐπίστευε πῶς εἶχες λάθει κάποια σωματικὴ πλη-
γὴ. Στὸ σῶμα βέβαια ὑπάρχει ἀίσθησις περισσότερη
παρὰ σ' ὄνομα. Τὸ ἄκουσμα εἶναι μιὰ τιποτένια πολὺ
κάλυπτη ψευτιά, ποῦ συχνὰ τὸ λαθαίνει κανεὶς χωρὶς
νὰ τὸ ἀξίζει καὶ τὸ χάνει χωρὶς νὰ φταίει. Δὲν ἔχασες
καθόλου τὸ ἄκουσμά σου, ἀν' ὁ ἴδιος δὲ νομίζεις πῶς
ἔχεις χάσει κάτι. Ἄνθρωπε, ὑπάρχουν τρόποι γιὰ νὰ
ξανακερδίσεις τὴν εὐνοία τοῦ στρατηγοῦ! Σ' ἐδιώξε
τώρα στὴ χολή του, μὰ σ' ἐτιμώρησε ἀπὸ πολιτικὴ
περισσότερο παρὰ ἀπὸ κακοσύνη, ὥς καθὼς δέρνει
κανεὶς ἓνα σκύλο, χωρὶς νὰ φταίξει, γιὰ νὰ σκιάξει
ἓνα τυραννικὸ λιοντάρι. Ξαναπαρκαλέσέ τον καὶ
θάναι δικός σου.

ΚΑΣ. Καλῆτερα τὸν παρακαλῶ νὰ με καταφρονέ-
σει, παρὰ νὰ γελάσω ἔναν τόσο καλὸν ἀρχηγόν, κάνον-
τάς τον νὰ πάρει ἔναν τόσο ἄχρηστο, τόσο μεθύστακα
καὶ τόσο ἀνέμυχλον ἀξιωματικόν, μεθύστακα; ποῦ νὰ
μιλεῖ σὺν παπαγάλος, νὰ τσακόνεται, νὰ μεγαλοπιάν-
νεται, νὰ βλαστημάει καὶ νὰ κουδεντιάξει φαντασμένα
ἀνοήσιες με τὸν ἴδιον τοῦ τὸν ἴσκιον; — Ὡς εὖ ἀθώ-
ρητο σπέρτο τοῦ κρασιοῦ, ἀν' ὄνομα δὲν ἔχεις γιὰ νὰ
γνωρίζεσαι, ἂς σὲ κράζουμε διάβολο!

ΓΙΑΓ. Τί λογῆς ἄνθρωπος ἦταν αὐτὸς ποῦ τὸν ἐκυ-
νηγοῦσες με τὸ σπαθί; τί σοῦχε κάμει;

ΚΑΣ. Δὲν ξέρω.

ΓΙΑΓ. Ἀλήθεια;

ΚΑΣ. Θυμοῦμαι ἓνα σωρὸ πράματα, μὰ ξάστερα
τίποτα ἔνα μάλλωμα, μὰ τὴν αἰτία καθόλου. — Ἀχ Θε!
νὰ βάζουν οἱ ἄνθρωποι ἔναν ἔχτρον στὸ στόμα τους
γιὰ νὰ τοὺς κλέφτει τὸ μυαλὸ! Νὰ γινόμεστε μοναχοί

μας με χαροκόπια, γλέντια, ξεφαντώματα καὶ χειρο-
κροτήματα, ζωντόβολα!

ΓΙΑΓ. Μὰ τώρα εἶσαι, πές καλά. Πῶς ἐκατάφερες
νὰ συνέρθεις ἔτσι γλίσωρα;

ΚΑΣ. Ἐβουλήθηκε ἡ διαβόλισσα ἡ μέθη νὰ κάμει
τόπο στὴ διαβόλισσα τὴν ὀργή. Τὸ ἓνα ἐλάττωμα μοῦ
διώχνει τὸ ἄλλο γιὰ νὰ με κάμει νὰ καταφρονᾶω τέ-
λεια τὸν ἑαυτὸ μου.

ΓΙΑΓ. Ἐλα, ἔλα, εἶσαι πάρα τρομερὸς ἡθικολό-
γος. Ἡ ὥρα, τὸ μέρος, ἡ κατάστασις ἡ τωρινὴ τοῦ
τόπου θὰ μπορούσαν νὰ με κάμουν νὰ ἐπιθυμήσω νὰ
μὴν εἶχε γένει αὐτό. Μὰ ἀφοῦ ἐγίνηκε ὅ,τι ἐγίνηκε,
διόρθωσέ το γιὰ τὸ καλὸ σου.

ΚΑΣ. Ὁ τὸ ζήτησω πάλι τὴ θέση μου, αὐτὸς θὰ
με πεῖ μεθύστακα. Μὰ κι' ἂν εἶχα ὅσα στόματα ἔχει ἡ
Ἰδρα, τέτοια ἀπάντησις θὰ μοῦ τὰ σφάλιζε ὅλα. Νὰ
εἶμαι τώρα ἄνθρωπος φρόνιμος, σιγὰ σιγὰ νὰ γένομαι
τρελλὸς καὶ σὲ μιὰ στιγμὴ ζωντόβολο! Ὡς θάμω!
Κάθε περισσὸ ποτήρι εἶναι καταραμένο καὶ συστα-
τικὸ του εἶναι διάβολος.

ΓΙΑΓ. Ἐλα, ἔλα, τὸ καλὸ κρασί εἶναι ἓνα καλὸ
σπιτίσιο διαβολάκι, ὅταν ξέρει κανεὶς νὰ τὸ μεταχει-
ρίζεται. Μὴν τὸ κακοφωνάζεις τόσο. Καί, καλέ μου
ὑπασπιστή, πιστεύεις, στοχάζομαι, πῶς σ' ἀγαπάω.

ΚΑΣ. Σοῦ τὸ ἀπόδειξα ἄρκετά, κύριε! — Ἐγὼ με-
θυσμένος!

ΓΙΑΓ. Μπορεῖς νάσαι καὶ σύ, ὅπως καὶ κάθε ἄλλο
ζωντανόν, μεθυσμένος, ἄνθρωπε. Νὰ σοῦ εἰπῶ τί νὰ
κάμεις; Ἡ γυναῖκα τοῦ στρατηγοῦ μας εἶναι τώρα ὁ
στρατηγός. Κι' αὐτὸ μπορῶ νὰ τὸ εἰπῶ με τὴ βία
ποῦ αὐτὸς ἀφιερώθηκε στὸ θαυμασμό, στὴ θωριά καὶ
στὴ λατρεία τῆς ὁμορφιάς της καὶ τῆς ἀρετῆς της.
Ἐλεύτερα ξεμολογήσου σὲ κείνην, καὶ με ἐπιμονή
ζήτησε τὸ βόηθειο της γιὰ νὰ ξαναλάξεις τὴ θέση
σου. Ἡ καρδιά της εἶναι τόσο ἐλεύτερη, τόσο καλή-
τόσο πρόθυμη, τόσο ἀγαθὴ, ποῦ στὴν καλοσύνη της
θεωρεῖ κακοσύνη, τὸ νὰ μὴν κάμει περισσότερο ἀπ'
ὅ,τι τὴν παρακαλοῦν. Γύρεψέ της νὰ γιαιτρέψει τὸ
τσακισμὸν ποῦ σὲ χωρίζει ἀπὸ τὸν ἄντρα της, καὶ
στοιχηματίζω τὴν κατάστασίν μου μ' ὅσο λίγον θέλεις,
πῶς ἡ χαλάστρα αὐτὴ θὰ κάμει πάλι τὴν ἀγάπην πρὸ
δυνατὴν ἀπὸ πρῶτα.

ΚΑΣ. Καλὰ με ὀρμηγεύεις.

ΓΙΑΓ. Καί, σοῦ εἶπω τὸ λόγον μου, ἀπὸ ἀληθινὴ ἀ-
γάπη καὶ τίμιαν καλοσύνην.

ΚΑΣ. Σοῦ τὸ πιστεύω. Κι' αὐριο τὴν αὐγὴν θὰ πάω
νὰ παρακαλέσω τὴν ἐνάρετη Δεσδεμόνα νὰ μεσιτέψει
γιὰ ἐμένα. Εἶμαι ἀπελπισμένος, ἀν' ἡ Τύχη με ἀπο-
κλείσει ἐδῶ.

ΓΙΑΓ. Ἐχεις δίκην. Καλὴ νύχτα, ὑπασπιστή. Πρέ-
πει νὰ πάω στὴ φρουρά.

ΚΑΣ. Καλὴ νύχτα, τίμιε Γιάγο! (Φεύγει).

ΓΙΑΓ. Καὶ ποῖος θὰ εἰπεῖ πῶς διδούλος ἐγὼ εἶμαι,
Ἄφοῦ σωστὴ καὶ τίμιη ὁρμήνεια δίνω
Ποῦ λογικὴ τὴ βρίσκει ὁ νοῦς, κι' ἀφοῦ,

Γιὰ νὰ ξανακερδίσει αὐτὸς τὸ Μαῦρο,
 Τοῦτον τὸ δρόμο πρέπει ν' ἀκολουθήσει ;
 Εἶναι εὐκολο πολὺ νὰ μιλᾷ κώτει
 Τὴν πρόθυμη καρδιὰ τῆς Δεσδεμόνας
 Γιὰ κάθε τίμια ὑπόθεση, γιατί
 Τόσο καλόκαρδη εἶναι καὶ γενναία
 "Ὅσο πλουσιόδωρα εἶναι τὰ Στοιχεῖα.
 Παιγνίδι εἶναι γι' αὐτήν νὰ κερδήσει
 Τὸ Μαῦρο.—'Αρνιέται καὶ τὸ δάφτισμά του,
 "Ὡς καὶ τὸ χρῖσμα κι' ἔλα τὰ μυστήρια
 Ποῦ τὸν ἐξαγοράσιν ἀπ' τὸ κρῖμα,
 Τί τόσο μπερδεμένη εἶναι ἡ ψυχὴ του
 Στὸν ἔρωτά της, ποῦ ἔτι τῆς ἀρέσει
 Αὐτὴ μπορεῖ νὰ κάνει ἢ νὰ ξεκάνει
 Στὸν τρόπο ποῦ ἡ δρεξή της τὸ Θεὸ
 Θὰ παίζει μὲ τὸ ἀδύνατο μυαλό του.—
 Λοιπὸν εἶμαι ἐγὼ διάβολος, γιατί
 Στὸν Κάσσιο δίνω ὁρμήγειν νὰ τραβήξει
 Τὸ σκόπιμο τὸ δρόμο, ποῦ ἴσως ἴσως
 Θέ νὰ τὸν ὀδηγήσει στὸ καλὸ του ;
 Εὐλόγεια καταχτόνια ! "Ὅταν σταφνίζουν
 Τὰ πλὴτ μαῦρα τὰ κρίματα οἱ διαβόλοι,
 Δοκιμάζουν μὲ οὐράνιες φαντασίες,
 Κι' αὐτὸ καὶ γὼ τὸ κάνω ! γιατί, ἐνῶ
 Τῇ Δεσδεμόνᾳ ὁ τίμιος ὁ τρελλὸς
 Θέ νὰ παρκαλεῖ νὰ τοῦ διορθώσει
 Τὴν τύχη του κι' αὐτὴ θὰ ρητορεύει
 Μπροστὰ στὸ Μαῦρο, ὅσο μπορεῖ, γιὰ κείνον,
 'Εγὼ θὰ χύσω τοῦτο τὸ φαρμάκι
 Στ' αὐτὴν του : 'Εκείνη θέλει νὰ τοῦ δώσει
 Τὴ θέση του ξανά γιὰ νὰ χορταίνει
 Τῆς σάρκας της τὴν δρεξή. Κ' ἔτσι ὅσο
 Περισσότερο θὰ πάσκει νὰ τοῦ κάμει
 Καλὸ, τόσο περισσότερο τὴν πίστη,
 Πῶχει γι' αὐτήν ὁ Μαῦρος, θὰ σαλεύει.
 Κ' ἔτσι θὰ γένει πίσσα ἡ ἀρετὴ της.
 Κι' ἀπὸ τὴν καλωσύνη της τὸ δέχτη,
 Ποῦ ἔλους θὰ τοὺς μπερδέψει, θὲ νὰ πλέξω.

Ξανάρχεται ὁ Ροδριγος.

Τί εἶναι Ροδριγος ;

ΡΟΔΡ. Ἐκτρέχομαι ἐδῶ στὸ κυνήγι, ὅχι σὰ λαγωνικό ποῦ κυνηγάει, μὰ σὰ ξαγάρι περσευούμενο μέσα στὸ σκυλομανιό. Τὰ χρήματά μου ἐτέλειωσαν, πές. 'Απόψε ἐδάρθηκα πάρα πολὺ κλά, καὶ τὸ τέλος στοχάζομαι θάνατο, ποῦ θάχω ἀποχτήσῃ μὲ τὰ βάσανά μου περισσότερη πράξη, κ' ἔτσι χωρὶς χρήματα καθόλου καὶ μὲ λίγὸ πλείότερο μυαλὸ θὰ ξαναγύρω στὴ Βενετία.

ΓΙΑΓ. Πόσο φτωχοὶ εἶναι ἐκεῖνοι ποῦ δὲν ἔχουν

Ἵπομονή !—Μπορεῖ νὰ γιαιτρευτεῖ

'Αλλοιῶς ποτέ, παρὰ σιγά, ἢ πληγῇ !

Μὲ τὸ μυαλὸ δουλεύουμε, τὸ ξέρεις,

Κι' ὅχι μὲ μαγικά, καὶ τὸ μυαλὸ

Χρειάζεται καιρὸ καὶ χασομέρια.

Δὲν πάει κλά τὸ πρᾶμα ; Σ' ἔχει δέριει
 'Ο Κάσσιος ; Μὰ γι' αὐτὸν τὸ λίγον πόνο
 'Ἐστὶν τώρα ἐκκαθαίρεσες τὸν Κάσσιο
 Λαμπρὰ ἐπροκόψαν ξάγναντα στὸν ἥλιο
 Καὶ οἱ ἄλλες οἱ δουλειές μας ὡς τὰ τώρα,
 Πρέπει ἔμωσ οἱ καρποὶ ποῦ πρῶτοι ἀνθοῦνε
 Νὰ πρωτωρμάξουν κι' ἔλα. Φχαριστήσου
 Γιὰ τὴν στιγμὴ.—Χαράζει, μὰ τὸν ἔρθερο !—
 Μικρὲς κάνουν νὰ φαίνονται τὲς ὥρες
 'Ἡ χαρὰ καὶ ἡ ἐνέργεια, ἀποτραβήξου
 Καὶ πῆγαινε ἐκεῖ πῶκαμες κονάκι.
 "Ἀμὲ σοῦ λέω, στερνότερα μιλοῦμε
 Περισσότερο. Δὲ φεύγεις ; (Φεύγει ὁ Ροδριγος). Τώρα
 (πρέπει :

Δυὸ πράματα νὰ γένουν : νὰ κινήσει
 Γιὰ τὸν Κάσσιο ἡ γυναῖκα μου τὸ σπλάχνο ;
 Τῆς κυρᾶς της—καὶ θένα τῆς τὸ εἰπῶ—
 Κι' ὡς τόσο ἐγὼ παράμερα νὰ πάρω
 Τὸ Μαῦρο καὶ τὴν ἴδια τὴν στιγμὴ,
 Ποῦ ὁ Κάσσιος θὰ ζῇ τῆς Δεσδεμόνας
 Τῇ χάρῃ του, ἐκεῖ μέτῃ νὰ τὸν φέρω.
 'Ο δρόμος νὰ τὸς ! Στὸ ἔργο μὲ ψυχὴ,
 Τὸ σκέδιο ἀργὸ ἂς μὴ μένει οὐδὲ στιγμὴ.
 Φεύγει.

ΠΡΑΞΗ ΤΡΙΤΗ

ΣΚΗΝΗ Α'.

Στὴν Κύπρο. Μπρὸς στὸ καστέλλι.

'Ερχονται ὁ Κάσσιος καὶ μερικοὶ μουσικοί.

ΚΑΣ. Παίξετε ἐδῶ ἕνα σύντομο σκοπὸ

Θέ νὰ σὰς φχαριστήσω γιὰ τὸν κόπο.

Τοῦ στρατηγοῦ τὴν καλὴμέρα δώστε. (Μουσικὴ).

"Ερχεται ὁ χωρατευτής.

ΧΩΡΑΤ. Αἱ, ζουρνατζήδες, ἐπῆραν τὰ ὄργανά σας
 σκαρτζιὰ στὴ Νάπολη ποῦ λαλοῦν τόσο μὲ τὴ μύτη ;

ΠΡ. ΜΟΥΣ. Τί λές, κύριε, τί λές ;

ΧΩΡΑΤ. Αὐτὰ τὰ πράματα, σὲ παρκαλῶ, εἶναι
 ὄργανα ποῦ λαλοῦνε μὲ τὴ φύσα :

ΠΡ. ΜΟΥΣ. Ναι, βέβαια, κύριε, μὰ τὴν ἀλήθεια.

ΧΩΡΑΤ. Σ' αὐτὰ, ποῦ λές, εἶναι πάντα κολλημένη,
 μιὰ ὀρά ;

ΠΡ. ΜΟΥΣ. Εἶπα ψέμα, κύριε ; Σὲ τί εἶναι κολλη-
 μένη ἡ οὐρά ;

ΧΩΡΑΤ. "ὦ, σὲ πολλὰ ὄργανα ποῦ λαλοῦνε μὲ τὴ
 φύσιν καὶ ποῦ τὰ γνωρίζω. Μὰ ζουρνατζήδες, ἐδῶ
 εἶναι τὰ χρήματά σας, καὶ τοῦ στρατηγοῦ τόσο ἀρέσει
 ἡ μουσικὴ σας ποῦ σὰς παρκαλεῖ καὶ σὰς ὀρκίζει σ'
 ὅ,τι ἀγαπᾶτε νὰ μὴν κάνετε πλὴτ μὲ τὰ λαλούμενά σας
 ὄργανα.

(ἀκολουθεῖ)